

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління,
професора Васильєвої Лесі Миколаївни
на дисертаційну роботу Духневич Ольги Володимирівни
на тему: «Державний внутрішній фінансовий контроль в правоохоронних
органах влади (на прикладі Національної поліції України)»,
подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Актуальність теми та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження з питань публічного управління в умовах складних реалій сьогодення, мають як ніколи раніше, важливу роль. Євроінтеграція України, а відповідно і усіх державних інституцій, відбувається під час війни та у складних для країни фінансово-економічних умовах. Захист інтересів держави, як і забезпечення її фінансово-економічної безпеки є складним багаторівневим процесом, який вимагає поєднання стратегічного планування, аналізу, управління ризиками та ефективного управління фінансовими ресурсами, із забезпеченням контролю на усіх рівнях.

Необхідно підкреслити, що проблематика забезпечення ефективного державного внутрішнього фінансового контролю Україні зберігає постійну актуальність. На сучасному етапі розвитку системи публічного управління з позиції ефективності використання бюджетних коштів, підвищенню актуальності тематики додатково сприяють кілька важливих чинників. По-перше, посилена потреба в євроінтеграційній перебудові законодавства в контексті набуття Україною статусу кандидата в члени до ЄС. Потужний вплив цього фактору можна простежити навіть на прикладі еволюції внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів та формування систем внутрішнього контролю, а також початку дієвої взаємодії між цими складовими, протягом

реалізації Угоди про асоціацію між Україною та СС. По-друге, ризики, що виникають в публічному управлінні в цілому так і в управлінні публічними фінансами розпорядниками бюджетних коштів, суттєво підвищуються. Цьому, зокрема, сприяють обмеження публічності та відкритості використання бюджетних коштів, в умовах ведення воєнних дій на території держави, тому відносини у цій сфері є сьогодні надзвичайно вразливими.

Урахування цих аспектів вказує на своєчасність дослідження проблематики дисертації – підвищення ефективності використання бюджетних коштів та управління визнаються одними з головних цілей в політиці державного внутрішнього фінансового контролю. Сучасний стан наукового розроблення проблематики організації внутрішнього контролю та забезпечення внутрішнього аудиту, як складових державного внутрішнього контролю в правоохоронних органах влади в управлінському дискурсі, демонструє гостру потребу у комплексних наукових дослідженнях цього напрямку.

Зазначене вище дає підстави стверджувати, що дисертаційне дослідження Духневич Ольги Володимирівни на тему: «Державний внутрішній фінансовий контроль в правоохоронних органах влади (на прикладі Національної поліції України)» є актуальним, має важливе теоретичне та практичне значення.

Дисертаційне дослідження виконувалось в рамках науково-дослідних робіт Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, зокрема за темою: «Діяльність громадських організацій національних меншин як чинник регіонального розвитку та консолідації українського суспільства» (державний реєстраційний номер 0120U101169, 2020-2021 рр.), у межах якої авторкою проаналізовано вплив громадських організацій на ефективність витрачання публічних коштів.

Основні результати наукових досліджень та їх новизна

У дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання, яке полягає в узагальненні теоретичних та методичних засад функціонування системи державного внутрішнього фінансового контролю та розробці заходів з їх

удосконалення (на прикладі Національної поліції України). Результатом дослідження стала низка висновків і пропозицій, спрямованих на досягнення мети та виконання завдань дослідження.

Грунтовний аналіз значного обсягу теоретичного матеріалу та нормативно-правової бази України за темою дослідження, узагальнення та систематизація зарубіжного і вітчизняного досвіду розвитку та застосування заходів внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, а також узгодженість наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджує достовірність та новизну наукових результатів, висновків і рекомендацій автора.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що автором уперше визначено специфічні риси здійснення державного внутрішнього фінансового контролю в правоохоронних органах влади в умовах війни, до яких зокрема віднесено: надання консультування внутрішніми аудиторами як окремої функції підрозділу внутрішнього аудиту; здійснення оцінки ризиків на системній основі; потреба у впровадженні функції контролера, формування державної стратегії функціонування правоохоронних органів (Національної поліції) із пріоритетністю застосування принципу ефективності над принципом економії при формуванні бюджетних видатків на матеріально-технічне забезпечення; відповідність керівника правоохоронного органу основним критеріям, які формують здатність протистояти викликам та забезпечити належне управління правоохоронним органом.

Цікавим та цінним для теорії та практики публічного управління є дослідження та імплементація досвіду розвинених країн у галузі державного внутрішнього фінансового контролю, на основі якого автор обґрунтовує та визначає необхідні для впровадження заходи, спрямовані на розбудову державного внутрішнього фінансового контролю в частині побудови та удосконалення внутрішнього контролю в правоохоронних органах влади, що здійснюється через керівництво, виявлення та оцінку ризиків, внутрішній аудит.

Заслужують на увагу узагальнення автора щодо особливостей впровадження гнучкого аудиту, як функціональні зміни в методах проведення внутрішнього аудиту, який застосовується з метою кращого реагування на ризику в умовах впливу війни, криз, катастроф, та вдосконалення внутрішнього аудиту в умовах євроінтеграції.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Духневич Ольги Володимирівни містить авторських наукових положень, висновків і рекомендацій, які становлять науковий і практичний інтерес та відповідають існуючим вимогам до наукових робіт такого рівня.

Дослідження виконане за допомогою органічної системи методів, як загальнотеоретичних, так і спеціально-наукових, що застосовувалися відповідно до поставлених завдань та використуваного матеріалу. Зокрема авторкою застосовано гносеологічний, логіко-семантичний, порівняльний методи, а також метод системного аналізу. Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі публічного управління, юридичних наук (адміністративного і фінансового права зокрема), економічних наук, юридичної та економічної психології, а також закордонних дослідників. Вміле застосування цих та інших методів наукового пізнання надало змогу сформулювати низку висновків, та досягнути поставлених цілей дослідження.

Об'єм джерельної бази дослідження відповідає його меті та завданням, адже авторкою використано велику кількість наукових та інших джерел, кількість яких перевищує 230 найменувань. Аналіз такої кількості різноманітних джерел дозволив авторці охопити національний та зарубіжний науковий, нормотворчий та правозастосовний досвід.

Положення дисертації викладені коректно, недвозначно і зрозуміло. Авторка дотримується норм наукового стилю мовлення та академічного етикету, зокрема при доведенні власної точки зору в дискусійних питаннях

застосування нормативно-правових актів України. Термінологія, назви нормативно-правових актів вживаються правильно.

Постановка проблеми, мети і завдань, визначення об'єкта і предмета є коректними, відповідають існуючим вимогам. Усе вищенаведене дає змогу констатувати достатню обґрунтованість роботи, її виконання на належному науковому рівні.

Сформована структура дисертації повною мірою відповідає її меті і завданням та дозволяє розцінювати її як цілісну і завершену наукову роботу.

Послідовне вирішення поставлених завдань на основі авторської оцінки різноманітної джерельної бази дали змогу побудувати власні достовірні і обґрунтовані наукові тези, положення, висновки та рекомендації, що заслуговують на подальшу увагу з боку науковців і нормотворчих інституцій.

Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими, базуються на узагальненні значної кількості результатів наукових досліджень, нормативно-правових актів України. Обґрунтованість і достовірність результатів дисертації також підтверджена в процесі їх апробації на різноманітних науково-комунікативних заходах.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження.

Дисертаційна робота на тему «Державний внутрішній фінансовий контроль в правоохоронних органах влади (на прикладі Національної поліції України)» є самостійно виконаною науковою працею, у якій викладено авторський підхід до покращення системи державного внутрішнього фінансового контролю зокрема через вдосконалення її складових – внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, а саме на прикладі Національній поліції України для забезпечення ефективності діяльності правоохоронного органу. Результати дослідження мають важливе наукове значення для галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», та можуть використовуватися науковцями та практиками при розробці та

реалізації державної політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що основні наукові положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних рекомендацій і розробок, придатних для використання, зокрема, окремі положення дисертаційної роботи використано в практичній діяльності:

- Головного управління Національної поліції України у Волинській області (Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження від 22.03.2021)
- Чернівецької міської ради (Довідка про впровадження (використання) результатів дисертаційного дослідження № 22/01-17/392 від 24.05.2023)
- а також в освітньому процесі – під час викладання дисциплін, освітніх програм різного освітнього рівня галузі знань 281 - «Публічне управління та адміністрування», галузі знань 07 «Управління та адміністрування», а також 262 «Правоохоронна діяльність»: (Акт про встановлення факту використання результатів дисертаційної роботи у навчальному процесі Національного лісотехнічного університету України (НЛТУ України) від 19.06.2023).

Оцінка оформлення дисертації

Дисертаційне дослідження О.В.Духневич на тему «Державний внутрішній фінансовий контроль в правоохоронних органах влади (на прикладі Національної поліції України)» оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог, викладено літературною українською мовою, науковим стилем.

Повнота викладення матеріалів дисертаційного дослідження в опублікованих працях

Наукові публікації О.В. Духневич відображають зміст дисертаційної роботи та отримані висновки. За результатами досліджень опубліковано 10 наукових праць, серед яких: 4 статті у наукових фахових виданнях України, 6 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, наукових семінарах. Апробацію наукових досліджень проведено шляхом участі у публічних обговореннях, круглих столах. Указані наукові

роботи безпосередньо пов'язані із основними завданнями і метою дисертаційного дослідження, що свідчить про належний рівень висвітлення досліджуваних питань.

Дотримання принципів академічної доброчесності.

Аналіз дисертації Духневич Ольги Володимирівни дає підстави констатувати, що робота є самостійно виконаною науковою працею. Наукові положення, висновки, рекомендації, що виносяться на захист, отримані здобувачем особисто. Текст є оригінальним, цитати оформлені коректно, наведені посилання на джерела інформації. У зв'язку з цим та на підставі перевірки роботи на академічний плагіат можна зробити висновок про відсутність порушення здобувачем академічної доброчесності.

Дискусійні положення та рекомендації щодо змісту дисертаційної роботи Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Духневич О.В., його результати, наукову та практичну цінність, варто зазначити, що, на нашу думку, дисертація містить деякі дискусійні моменти, які потребують уточнення, зокрема:

1. У підрозділі 1.1.авторкою проведено широкий аналіз понятійно-категорійного апарату дослідження та резюмовано, що нормативно-правовими актами не визначено термін «держаний внутрішній фінансовий контроль», що потребує, подальшого розвитку. Але, на превеликий жаль, авторка не надала власного визначення цього терміну.
2. У роботі визначено та обґрунтовано те, яким чином кризи, не стабільність та війна, впливають на ставлення до ризиків та актуалізують оцінку ризиків. Водночас, на наш погляд, робота виграла б, якби автором було додатково розкрито ключові існуючі моделі та методи управління ризиками.
3. Цікавим з точки зору дослідження видається підрозділ 3.1. «Розвиток внутрішнього аудиту в Національній поліції України в умовах нестабільності» разом з тим, на нашу думку, авторці слід було більше уваги приділити

питанням використання результатів внутрішнього аудиту, та заходів реагування на результати внутрішніх аудитів, управлінцями різних рівнів, з метою відповідно забезпечення ефективного внутрішнього контролю на різних рівнях; навести конкретні приклади, факти, цифри, тощо.

4. На стор. 130 (підрозділ 3.1) авторка зазначає, що «В умовах кризових ситуацій, та підвищення швидкості реагування на виклики, ними спровоковані, важливу увагу варто приділяти консультуванню. Внутрішнім аудитом таке консультування повинно бути дозоване та обов'язково обліковане. Надання консультацій не повинно перекладати відповідальність за діяльність певного підрозділу на підрозділ внутрішнього аудиту». На нашу думку, запропонована нова функція не достатньо висвітлена авторкою. Варто було б більш детально розкрити умови та визначити методологію такого консультування внутрішніми аудиторами.

5. У підрозділі 3.2 «Напрями вдосконалення внутрішнього контролю в правоохоронних органах влади України» авторка дещо виходить за рамки означеної назви, подаючи інформацію що до глобальних викликів. Зрозумілим є те, що Національна поліція поширює свою діяльність на чималу сферу, проте тема дослідження не може охопити їх усі за своєю масштабністю.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Висловлені зауваження, рекомендації та наявність дискусійних моментів у дисертації не знижують її загальної позитивної оцінки та носять в основному рекомендаційний характер. Дисертаційне дослідження О.В.Духневич на тему «Державний внутрішній фінансовий контроль в правоохоронних органах влади (на прикладі Національної поліції України)» містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених здобувачем досліджень, та є одним із перших комплексних досліджень за відповідним напрямом у науці, що спрямоване на розв'язання конкретного наукового завдання, що мають значення для галузі знань «Публічне управління та адміністрування».

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор, Духневич Ольга Володимирівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,

професор, професор кафедри обліку,

оподаткування та управління фінансово-економічною

безпекою Дніпровського державного аграрно-економічного

університету

Леся ВАСІЛЬЄВА

